

Kontrollprogram för omgivningspåverkan under byggtiden

Innan byggnationerna påbörjas i ett exploateringsområde ska ett kontrollprogram för omgivningspåverkan under byggtiden tas fram. Syftet med ett kontrollprogram är att minimera den miljöpåverkan byggprojektet kan ha på omgivningen.

Kontrollprogrammets utformning

Det är verksamhetsutövaren, oftast byggherren eller exploitören, som ska arbeta fram själva kontrollprogrammet, gärna i samråd med samhällsbyggnadsförvaltningen som kan bidra med synpunkter. I vissa större projekt eller om förvaltningen anser att ytterligare krav finns kan förvaltningen komplettera kontrollprogrammet med ett beslut.

I kontrollprogrammet bör varje område, till exempel buller, länshållningsvatten och så vidare, omfatta följande:

- Hur kan byggprojektet påverka omgivningen, till exempel närboende, vatten, mark och luft?
- Vilka krav gäller, till exempel riktvärden för buller eller länshållningsvatten?
- Vilka åtgärder planerar ni att vidta för att klara kraven?
- Hur kontrollerar och dokumenterar ni att åtgärderna är tillräckliga?

Vad säger lagen?

Enligt 26 kapitlet 19 § miljöbalken (SFS 1998:808) ska den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenhet för människors hälsa eller påverka miljön fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar. Den som bedriver sådan verksamhet eller vidtar sådan åtgärd ska också genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön. Den som bedriver sådan verksamhet ska lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder till tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten begär det.

Exempel på innehåll

Eftersom verksamhetsutövaren är den part som vet mest om det exploateringsprojekt som ska genomföras, vet förstås denne mest om vilken miljö- och omgivningspåverkan som just det aktuella projektet kan ha. Nedan följer en sammanfattning av vilka uppgifter och frågeställningar som samhällsbyggnadsförvaltningen ofta träffar på i den här typen av projekt och som därmed kan förekomma i kontrollprogrammet. Observera att detta är exempel och att innehållet kan variera beroende på typ och storlek på projektet. I vissa fall finns redan rutiner för punkterna nedan i andra dokument som byggherren eller entreprenören har och det går då bra att hänvisa till dessa.

Fakta om projektet

- Byggherre och huvudentreprenör samt kontaktuppgifter, adress, organisationsnummer med mera till dessa.
- Kort beskrivning av projektet, inklusive karta eller situationsplan.
- Planerad tidsplan för projektet.

Buller

- Beskriv vilka arbetsmoment som kan ge upphov till störande buller.
- Beskriv det geografiska påverkansområdet.
- Om bullermätningar kommer att utföras bör detta beskrivas.
- Projektets ordinarie arbetstider.

Krav

- De riktvärden som gäller för buller vid byggarbetsplatser är Naturvårdsverkets allmänna råd NFS 2004:15.
- Störande arbeten på kvällar (19–22), nätter (22–07) och helger ska anmälas till samhällsbyggnadsförvaltningen senast sju dagar innan.
- Arbete som orsakar störande buller, till exempel stenkrossning, pålning och nitning, mellan klockan 22-07 får inte ske utan polisens tillstånd, enligt Solna stads lokala ordningsföreskrifter.

Hantering av schaktmassor

- Beskriv hur föroreningssituationen är på platsen.
- Beskriv era rutiner vid påträffande av markföroreningar.
- Beskriv hanteringen av schaktmassor i projektet. Var transporteras eventuella överskottsmassor?

Krav

- Om ni påträffar markföroreningar är ni skyldiga att upplysa tillsynsmyndigheten om dessa, enligt 10 kapitlet 11§ miljöbalken.
- Ni har skyldighet att kontrollera att de som tar emot massorna har tillstånd för detta.

Kemikalier

- Hur sker val av kemikalier? Kommer projektet att används sig av något system liknande BASTA eller Byggvarubedömningen?
- Hur hanteras kemikalier som inte ingår i ett bedömningssystem likt de ovan?
- Beskriv hur kemikalier hanteras och förvaras för att förebygga spill.
- Vilken beredskap finns vid utsläpp eller miljöolyckor, exempelvis rutiner, saneringsmedel och kontaktuppgifter?
- Beskriv eventuell användning av kemiska injekterings- eller tätningssmedel samt risker med dessa och era förebyggande åtgärder.

Krav

- Säkerhetsdatablad ska finnas för samtliga kemikalier och vara lätt tillgängliga.
- Flytande kemikalier ska förvaras så att ett eventuellt spill eller läckage inte förorenar mark eller vatten. Detta innebär att kemikalier ska förvaras i en invallning med ett underlag som är tätt och står emot de kemikalier som förvaras.
- Om det sker ett utsläpp där mark eller vatten har förorenats ska samhällsbyggnadsförvaltningen kontaktas.

Länshållningsvatten

- Beskriv i vilka fall som det kan bli aktuellt med bortledning av länshållningsvatten och vilken typ av vatten detta är, exempelvis regnvatten, inläckande grundvatten eller processvatten.
- Beskriv var länsvatten kommer att avledas, det vill säga infiltration, spillvatten nätet eller dagvatten nätet. Ange även recipient exempelvis Brunnsviken, Edsviken eller Ulvsundasjön.
- Beskriv eventuella reningsanordningar, förväntade volymer, förväntad kvalitet på länshållningsvattnet samt hur provtagning kommer att ske.
- Beskriv, om aktuellt, anordning för infiltration av länshållningsvatten.

Krav

- Med länshållningsvatten avses bortledning av inträngande grundvatten, processvatten eller regnvatten som ansamlas i schakt eller på ytor.
- Det finns risk för att länshållningsvatten inom byggområden är förorenat. Exempelvis kan gjutning orsaka hög halt suspenderade partiklar och högt pH och tillsatsmedel i betong innehåller metaller som kan förorena vattnet. Byggmaterial, exempelvis förzinkat material, som förvaras inom området kan orsaka förhöjd metallhalt. Vatten kan innehålla spår av oljor som härrör från arbetsmaskiner. Även markföroreningar kan påverka vattnet.
- Ur miljösynpunkt är vanligen infiltration det bästa sättet att ta omhand länshållningsvatten eftersom marken ger en viss rening av vattnet.
- I princip ska allt vatten som avleds till dag- eller spillvatten nätet eller infiltreras först genomgå sedimentering, exempelvis genom att det först leds genom en container avsedd för detta. I vissa fall kan även kompletterande rening behövas, exempelvis kolfilter, sandfilter med mera.
- Kontakta förvaltningen för att ta del av aktuella riktvärden för länshållningsvatten som avleds till dagvatten nätet eller som ska infiltreras.
- Käppalaförbundet har riktlinjer för avledning av länshållningsvatten till spillvatten nätet.

- Provtagning av länshållningsvatten bör inledningsvis ske en gång per vecka då vatten avleds och jämföras mot aktuella riktvärden.
- Solna vatten ska kontaktas innan vattnet släpps på spillvattenledningsnätet. Solna vatten ska även informeras innan större mängder vatten släpps på dagvattenledningsnätet.
- Genom att förvara byggmaterial väderskyddat minskar urlakningen av metaller och därmed kan halten av metaller i länshållningsvatten sänkas.

Tankplats och cisterner

- Beskriv om cisterner och tankplats kommer att finnas på arbetsområdet.
- Beskriv vem som ansvarar för cisternerna.
- Beskriv hur tankplatsen kommer att utformas.
- Fyll i e-tjänsten eller lämna in blanketten ”Information om cistern” som finns på solna.se.

Krav

- Tillsynsmyndigheten ska informeras om samtliga cisterner som rymmer mer än 1 kubikmeter. Detta enligt Naturvårdsverkets föreskrifter 2021:10. Informationen ska inkomma minst 4 veckor innan cisterner tas i bruk.
- Inom vattenskyddsområde ska tillsynsmyndigheter informeras om cisterner, ADR-tankar och IBC-behållare som rymmer mer än 150 liter brandfarlig vätska.
- Tankplatsen ska utformas så att spill, läckage eller överfyllnad inte riskerar att förorena mark eller vatten.
- Saneringsmedel ska finnas att tillgå i anslutning till tankplatsen.

Luftföroreningar

- Beskriv när och var damning kan uppstå och vilka förebyggande åtgärder ni planerar.
- Beskriv eventuella krav på arbetsmaskiner och arbetsfordon med avseende på deras avgaser.

- Vilka transportvägar för bygg- och materialtransporter kommer att användas?

Krav

- Tomgångskörning är enbart tillåtet max 1 minut inom Solna stad.

Avfall och farligt avfall

- Hur arbetar ni för att minimera mängden avfall?
- Vilka avfallsmål finns i projektet?
- Beskriv projektets avfallsfraktioner.
- Beskriv hur farligt avfall förvaras.

Krav

- Den som producerar bygg- och rivningsavfall ska minst sortera ut trä, metall, glas, plast, gips samt mineral som består av betong, tegel, klinker, keramik eller sten. Avfallsslagen ska förvaras skilda från varandra och från annat avfall.
- Förpackningsavfall ska sorteras ut från övrigt avfall och lämnas till insamlingssystem som främjar materialåtervinning. Till förpackningsavfall räknas exempelvis förpackningar av plast, papper, kartong, glas och metall.
- Brännbart avfall ska sorteras ut separat från annat avfall och inte blandas eller spädas med andra typer av avfall eller material.
- Den som har bioavfall ska sortera ut detta och förvara det skilt från annat avfall. Bioavfall är ett begrepp som bland annat omfattar biologiskt nedbrytbart livsmedels- och köksavfall från kontor och lunchrum.
- Farligt avfall ska sorteras ut, samlas in och även i övrigt hanteras skilt från annat avfall.
- Varje behållare med farligt avfall ska vara märkt med typ av avfall samt förvaras väderskyddad. Flytande farligt avfall ska även förvaras invallat och skyddat mot påkörning.
- Anteckningar ska föras över det farliga avfall som transporteras bort från er verksamhet. Uppgifterna ska antecknas innan transporten påbörjas. Av

anteckningarna ska det framgå var avfallet producerats, datum för borttransport, transportsätt, vem som ska transportera bort avfallet, avfallets vikt i kilogram, och mottagare.

- Antecknade uppgifter om farligt avfall ska rapporteras till ett nationellt avfallsregister hos Naturvårdsverket.
- Transportör och mottagare av farligt avfall ska ha tillstånd för detta.

Energihushållning

- Beskriv hur stor energianvändningen är och vilka processer och vilken utrustning i er verksamhet som använder mest energi.
- Beskriv vilka åtgärder ni vidtar för att minska energianvändningen.
- Beskriv hur ni kontrollerar och följer upp er energianvändning.
- Beskriv vem som ansvarar för energifrågor.

Krav

- Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning och återvinning. I första hand ska förnybara energikällor användas.

Klagomål och information till närboende

- Beskriv hur närboende informeras om projektet och pågående arbeten.
- Beskriv hur eventuella klagomål ska hanteras inom projektet, till exempel kontaktperson, dokumentation och uppföljning.

Krav

Tydlig och bra information till närboende och andra berörda är viktigt för att öka förståelsen för byggprojektet och därmed minska risken för klagomål.

- Inför byggstart bör övergripande projektinformation samt information om enkel kontaktväg till byggprojektet lämnas till de berörda. Inför perioder med bullrande moment samt vid arbete utanför ordinarie arbetstider bör närboende informeras ytterligare.

Miljöronnd

- Beskriv hur ofta miljöronnd utförs, om det finns checklista, vilka som deltar och hur dokumentation sker.

Krav

- Att utföra miljöronnd är ett sätt för verksamheten att kontrollera sig själv och säkerställa att kontrollprogrammet följs. Det är viktigt att inte bara arbetsmiljöfrågor kontrolleras utan att även miljöfrågor tas upp vid separat miljöronnd alternativt riktade skyddsronnder. Exempel på sådant som kan kontrolleras vid en miljöronnd är:
 - Har avfallet sorterats rätt?
 - Förvaras kemikalier och farligt avfall korrekt?
 - Finns säkerhetsdatablad för kemikalier?
 - Används enbart kemikalier som är godkända av projektet?
 - Är det skräpigt eller dammigt runt arbetsplatsen?
 - Sker arbetet inom de bestämda arbetstiderna?
 - Finns saneringsmedel tillgängligt och vet personalen var det förvaras?

Exempel på kontrollprogram

Det finns flera kontrollprogram som används vid byggprojekt inom Solna. Kontakta samhällsbyggnadsförvaltningen vid frågor kring dessa.